

יג ע"א "ומי סגיי" – ע"ב "גיטא למפרע". תנאי גירושי אשת כוהן גדול

כוהן גדול בעבודתו ביום הכיפורים מחוייב להיות נשוי, מכיוון שחלק מעבודת הקורבנות להקריב פר חטאת לכפר על עצמו ועל משפחתו, ככתוב "וְכִפֵּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ" (ויקרא טו, יא, יז) וביתו זו אשתו. בגמרא הסקנו שהכוונה ב"ביתו" שתהא נשואה לו (ולא די בארוסה), ושתהא לו אישה אחת ולא שתי נשים ("ביתו" לשון יחיד). במשנתנו סובר רבי יהודה שמתקינים לכוהן הגדול, קודם יום הכיפורים, אישה נוספת, שמא תמות אישתו הראשונה, ובכך יהיה נשוי בעת העבודה למרות מות אשתו (גם רבי יהודה מודה שאין חוששים שמא ימותו שתיהן וצריך להתקין אישה נוספת). הגמרא קובעת שחייב קודם יום הכיפורים לכנוסה בחופה ממש (כדי שתהא נשואה לו במידה ותמות אישתו הראשונה), אך מאידך לגרש אותה כדי שבעת העבודה יהיה נשוי לאישה אחת, ולא לשתיים. הגמרא דנה באיזה תנאי הכוהן מגרש אותה, כדי שיתבטל התנאי לגירושין במידה ואשתו הראשונה מתה (יוכל סוגיא זאת אין תירוצין שבה יכולין לעמוד, כי יש להן תשובות רבות, ואינו אלא כי מלמדין אותנו: ואם תאמר כן יש להשיב כן, ואינו משיב כל תשובות שיש להשיב, כי באחת הוא מסלקו לתרין בעיני אחר, עד שהעמידה על מכונה". רש"י).

העמדה: מגרש בתנאי	מתה הראשונה	מתה השנייה	שתיהן חיות
לשנייה בתנאי "הרי זה גיטך על מנת שתמותי ביום כיפור"	התנאי לא חל, ונשוי לאישתו השנייה.	התנאי חל (וחל הגט למפרע), ונשוי לאישתו הראשונה.	קשה: התנאי לא חל, ונשוי הכוהן לשתי נשים?
לשנייה בתנאי "הרי זה גיטך על מנת שלא תמותי ביום כיפור"	קשה: התנאי חל, ומכווין שאישתו השנייה מגורשת, הכוהן אינו נשוי?	התנאי לא חל, ונשוי לאישתו הראשונה (אומנם עקרונית היא נשואה לו, אבל בפועל היא מתה).	התנאי חל, ונשוי רק לאישתו הראשונה.
אומר לשנייה "הרי זה גיטך על מנת שתמות אחת משתיכן ביום כיפור"	התנאי חל, ונשוי לאישתו השנייה.	התנאי חל, ונשוי לאישתו הראשונה.	קשה: התנאי לא חל, ונשוי הכוהן לשתי נשים? לא ניתן להתנות תנאי בגירושין שתקף לכל ימיה חייה של האישה, שנאמר "גט כריתות", וזו האישה קשורה בתנאי הזה כל ימי חייה?
לשנייה בתנאי "הרי זה גיטך על מנת שלא תמות חברתך (הראשונה) ביום הכיפור"	התנאי חל, ונשוי רק לאישתו השנייה. - קשה: מתה הראשונה לאחר תחילת העבודה, והתנאי לא חל, ובחלק מן העבודות היה נשוי הכהן לשתי נשים?	התנאי לא חל, ונשוי לאישתו הראשונה (אומנם עקרונית היא נשואה לו, אבל בפועל היא מתה).	התנאי חל, ונשוי רק לאישתו הראשונה.
לשנייה בתנאי "הרי זה גיטך על מנת שתמות חברתך (הראשונה) ביום הכיפור"	קשה: התנאי חל, ומכווין שאישתו השנייה מגורשת, הכוהן אינו נשוי?	התנאי לא חל, ונשוי לאישתו הראשונה (אומנם עקרונית היא נשואה לו, אבל בפועל היא מתה).	קשה: התנאי לא חל, ונשוי לשתי הנשים? (ריטב"א)
לראשונה בתנאי "הרי זה גיטך על מנת שלא תכנסי לבית הכנסת". לשנייה בתנאי "הרי זה גיטך על מנת שלא תמות חברתך (הראשונה) ביום הכיפור"	התנאי של השנייה חל, וגירושיה בטלים. מכיוון שהתנאי של הראשונה גם חל (שהרי לא נכנסה לבית כנסת לאחר מותה), הראשונה מגורשת, גם אם תמות הראשונה באמצע העבודה, הכהן נשוי לשנייה בלבד.	התנאי של השנייה לא חל (שהראשונה לא מתה), והינה מגורשת, ותכנס הראשונה לבית כנסת לקראת סוף יום הכיפורים ותבטל גיטה. למפרע נמצא שלכהן היה אישה אחת.	- קשה: שתיהן חיות, והראשונה לא נכנסה לבית כנסת (ובכך גיטה לא התבטלה), הרי שנשוי לשתי נשים?
לראשונה בתנאי "הרי זה גיטך על מנת שאכנס אני לבית הכנסת". לשנייה בתנאי "הרי זה גיטך על מנת שלא תמות חברתך"	התנאי של השנייה חל, וגירושיה בטלים. במידה והכהן רואה שהראשונה עומדת למות ביום כיפור יכנס לבית כנסת ביום כיפור, ובכך הראשונה מגורשת (שהתקיים תנאי גיטה). כדי שגם אם תמות הראשונה באמצע העבודה, הכהן נשוי לשנייה בלבד.	התנאי של השנייה לא חל (שהראשונה לא מתה), והינה מגורשת. מאידך הכהן לא יכנס לבית כנסת, ותנאי גיטה של הראשונה לא יתקיים ובכך יתבטל - ונמצא נשוי לראשונה.	התנאי של השנייה לא חל, והינה מגורשת. מאידך הכהן לא יכנס לבית כנסת, ותנאי גיטה של הראשונה לא יתקיים ובכך יתבטל - ונמצא נשוי לראשונה.